

HET BIETENJAAR 2007

Areaal

In 2007 bedroeg het suikerbietenareaal 82.190 hectare. Ten opzichte van 2006 is dit een teruggang van bijna 1.100 hectare.

Bodemstructuur

De winter 2006/2007 was zacht. Er waren maar enkele nachtvorstjes. Tot eind maart was het natter en warmer dan normaal. Vanaf eind maart stopte het met regenen en droogde vooral de bovenlaag erg snel op. Door de natte winter, de snel drogende bovengrond (en de nog te natte ondergrond) was, vooral op kleipercelen, de structuur slecht. Meer hierover onder 'Opkomst en beginontwikkeling'. De hoeveelheden minerale stikstof in de grond waren na de relatief natte winter lager dan gemiddeld. Er was echter veel variatie tussen percelen, ook binnen één grondsoort.

Zaaien

Het zaaiseizoen kwam aarzelend op gang. Het eerste bietenzaad ging op 10 maart de grond in. In de daaropvolgende twee weken was het weer zeer wisselvallig en is maar mondjesmaat gezaaid. Vanaf eind maart knapte het weer op en werd in een relatief korte periode van ongeveer twee weken meer dan 80 procent van de suikerbieten gezaaid.

De gemiddelde zaaidatum kwam uit op 5 april. Dit is vier dagen eerder dan in 2006 en zes dagen eerder dan het tienjarig gemiddelde.

Opvallend waren dit jaar de kleine verschillen in gemiddelde zaaidatum tussen de IRS-gebieden. Het vroegst met zaaien waren Zeeland en Oost- en Zuid-Flevoland, terwijl de noordelijke klei, zand- en dal/veengebieden het laatst waren. Het verschil in gemiddelde zaaidatum tussen de vroegste en laatste regio was dit jaar maar vijf dagen, terwijl dat er in 2006 nog 23 waren.

Rassenkeuze en zaadsoorten

Het gebruik van speciaal pillenzaad (Gaucho) is met 71% licht afgenomen ten opzichte van 2006 (toen 73%). Was in 2006 het aandeel rhizomanieresistente rassen nog 97%, in 2007 waren alle gezaaide rassen rhizomanieresistent. Het aandeel witte bietencysteaaltjesresistente rassen bedroeg 4%, een verdubbeling van het jaar ervoor. Het aandeel rhizoctoniaresistente rassen nam met 1% toe tot 18%. Het aandeel nieuwe rassen was met 33% erg hoog. Dit kwam vooral omdat Coyote (26%) voor het eerst op de rassenlijst was opgenomen. Het meest gezaaide ras bleef Shakira (34%).

Opkomst en beginontwikkeling

De temperatuur in april was hoog. De bietenzaadjes die voldoende vocht hadden, stonden snel boven en hadden

een snelle beginontwikkeling. Vooral op de zwaardere kleigronden was dit vocht echter niet altijd bereikbaar (geen contact met vaste ondergrond). Dit resulteerde erin dat een deel van het zaad wel kiemde en een deel nog droog lag. Voor de telers waren er op dat moment twee keuzes: beregenen (als de kwaliteit van het beregeningswater dat toe liet) of wachten op regen. Dit laatste duurde lang. Het ging pas op 7 mei regenen.

Deze regen was ruim voldoende om de overgebleven zaadjes te laten kiemen. Gelukkig konden de meeste dit nog en waren er maar weinig verdroogd. De tweewassigheid was dit jaar op de kleigronden groot. Het verschil tussen de eerste en tweede kieming bedroeg ongeveer vijf weken. Op de zandgronden was de beginontwikkeling prima. De bieten waren voor die gebieden vroeg gezaaid en daarnaast stonden ze door de hoge temperaturen snel boven.

De overzaai van bieten bleef beperkt tot 0,6% van het areaal (518 ha). De voornaamse redenen daarvoor waren stuif- en muizenschade, respectievelijk 196 en 129 hectare. Overzaai door muizenvraat aan het ongekemde pillenzaad gebeurde met name op de kleigronden. Verstuiving vond vooral plaats op de noordelijke zand- en dalgronden. Ook dit jaar moesten er helaas weer percelen overgezaaid worden door spuitfouten, in totaal 70 hectare. Het totale aantal overgezaaide hectaren lag iets hoger dan de afgelopen drie jaar.

Door de vroege zaaidatum (gecorrigeerd voor het percentage nakiemers) en vooral ook door hoge temperaturen in het voorjaar, is de groeipuntsdatum vroeg bereikt: 10 juni, tien dagen eerder dan het langjarig gemiddelde en acht dagen eerder dan in 2006.

Onkruidontwikkeling

2007 was een moeilijk jaar wat onkruidbestrijding betreft. Door de droogte hebben de bodemherbiciden in het algemeen slecht gewerkt. Daarnaast waren de onkruiden door het schrale weer sterk afgehard. Een ander punt was de tweewassigheid, waardoor de percelen pas laat volledig gesloten waren.

Aardappelopslag

De winter was erg zacht, waardoor er weinig aardappelknollen dood zijn gevoren. Dit leverde op diverse percelen flink wat aardappelopslag op.

Onkruidbieten en schieters

Het aantal percelen met onkruidbieten is de laatste jaren fors toegenomen. Ook dit jaar was dit probleem weer op vele plaatsen zichtbaar. Een schieter kan meer dan 4.500 kiemkrachtige zaden produceren, die vele jaren kiemkrachtig kunnen blijven. Onkruidbieten en schieters blijven een probleem, waaraan de komende jaren aandacht besteed moet worden.

Ziekten en plagen

Speciaal pillenzaad

In april is op enkele percelen met speciaal pillenzaad hier en daar behoorlijk wat aantasting door insecten waargenomen. De droogte in april en de eerste week van mei zorgde ervoor dat het insecticide moeilijk oploste en door de plant kon worden opgenomen. Hierdoor waren de jonge bieten niet maximaal beschermd tegen insecten. Toen het in mei begon te regenen, was het probleem voorbij.

Emelten en ritnaalden

Bij de vrijstellingsregeling (artikel 16aa van de bestrijdingsmiddelenwet) is een tijdelijke toelating van het middel Talstar 8 SC verleend, van 1 maart tot en met 31 mei 2007. Het middel kon worden toegepast als zaaivoorbehandeling en als rijntoepassing.

Bosmuizen

Vijfentwintig procent van de overgezaaide bieten was een gevolg van muizenschade. Omdat de bietenzaadjes lang ongekiemd in de grond lagen door de droogte, kregen de muizen een langere periode de kans om schade te veroorzaken. Het beste advies blijft: bied op tijd alternatief voer aan!

Trips en aardvlooiën

Het droge en schrale weer in het voorjaar bevorderde schade door trips en aardvlooiën. Bij een aantasting was voorzichtigheid met onkruidbestrijding geboden.

Bietenvlieg

Op diverse plekken in Nederland zijn dit jaar eieren van de bietenvlieg waargenomen in de jonge bieten. Diverse telers hebben hiertegen een bespuiting uitgevoerd. Bij het gebruik van speciaal pillenzaad was dit niet nodig.

Bladluizen

In onder andere het zuidwesten, het noorden en het noordoosten van Nederland is de zwarte bonenluis aangetroffen. Soms zelf in zo een mate dat de schadepremie overschreden werd en telers die geen gebruik hebben gemaakt van speciaal pillenzaad, moesten spuiten.

Wortelbrand

Op diverse percelen met tweewassigheid vielen nakiepers weg door wortelbrand of groeiden slecht door wortelverbruining. De bodemschimmels aphanomyces, rhizoctonia en pythium veroorzaken wortelbrand. In het begin van het seizoen werd wortelbrand veelal veroorzaakt door aphanomyces. Dit komt, omdat het zaad enkele weken in de grond heeft gelegen alvorens te kiemen. Gedurende die periode breekt een groot deel van de Tachigaren, de stof in de pil die bescherming moet bieden, af.

Nematoden

Door de gunstige weersomstandigheden (warm) waren de witte bietencysteeltjes al vroeg actief. Later in het seizoen was het veel natter en waren er weinig slapende bieten door bietencysteeltjes zichtbaar. Dit wil echter niet zeggen dat er geen schade is geweest!

Bladziekten

Door het koude en natte weer eind juni is op een aantal percelen valse meeldauw geconstateerd. In augustus kwamen ook nog een aantal meldingen van valse meeldauw binnen.

Met name cercospora toonde zich dit jaar vroeg. De eerste cercospora werd op 14 juni gevonden. De eerste bladschimmelwaarschuwing is op 4 juli al gegeven. Dit is de vroegste keer ooit. Meer over bladschimmels kunt u lezen in project 12-12. Echte meeldauw en ramularia kwamen dit jaar ook regelmatig voor.

Gele necrose

Gele necrose kwam veelvuldig in het zuidwesten voor en hier en daar in Flevoland. Gele necrose lijkt te worden veroorzaakt door een combinatie van bietencysteeltjes, fusarium en/of verticillium. Meer hierover is te lezen in project 07-05.

Rhizoctonia

Het totale aandeel rhizoctonia- en rhizomanieresistente rassen was landelijk 18%. De regionale verschillen waren groot, van een aandeel van 90% in Oost-Brabant tot 0% in diverse andere regio's. De relatief hoge temperaturen in april hebben de bodem flink opgewarmd. Dat stimuleerde de ontwikkeling van de bieten, maar ook van ziekten en plagen als rhizoctonia. Begin mei werd de eerste plantwegval door rhizoctonia al waargenomen. Later in het seizoen kwamen ook diverse monsters met rhizoctonia binnen bij diagnostiek. Het betrof monsters van zowel niet-rhizoctoniaresistente als resistente rassen. Beheersing van rhizoctonia begint niet alleen met een juiste rassenkeuze, ook een goede bodemstructuur en een gezond bouwplan zijn van belang.

Gele vlekjes

Eind juni kwamen de eerste meldingen van bieten met gele vlekjes (op het blad). Diverse onderzoeken zijn gedaan om de oorzaak te achterhalen. Meer hierover staat in project 07-03.

Groeiverloop

De bijzondere weersomstandigheden (droog voorjaar en natte zomer) leidden in 2007 gemiddeld weer tot goede opbrengsten. Met 11,1 ton suiker per hectare evenaart 2007 het recordjaar 2005. De hoge suikeropbrengst werd vooral behaald door een hoog suikergehalte. Met 17,4% als campagne gemiddelde was dit gehalte een record. De tot nu toe hoogste gehalten werden behaald in 1959 (17,4%) en in 2003 (17,1%). Het groeiseizoen 2007 werd vooral gekenmerkt door

een matige bodemstructuur, een lange droogteperiode na het zaaien, een warm voorjaar en veel neerslag in de maanden juni en juli. De verschillen tussen de regio's waren dit jaar groot. De opkomst op vooral zware gronden was door de vroege droogte traag en moeizaam. Op de lichtere gronden was de opkomst echter zeer goed en dankzij hoge temperaturen in het voorjaar kon het gewas zich snel ontwikkelen. Op de zwaardere gronden hadden de bieten het zichtbaar moeilijk na de grote hoeveelheden neerslag tijdens de zomermaanden. In verhouding tot eerdere jaren vielen daardoor de opbrengsten in Zeeuws-Vlaanderen, West-Brabant, Noord- en Zuid-Holland en Noordelijke klei tegen. Ook het rivierkleigebied had er last van. Daarentegen viel de opbrengst mee op de Noordelijk lichte gronden en in Oost-Brabant en Limburg.

Door het hoge suikergehalte in combinatie met een laag K+Na- en een laag aminoN-gehalte was de WIN hoger dan ooit. Het tarrapercentage was met 15% ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de laatste vijf jaar.

Oogst

Het gehele oogstseizoen bleef het oogsttijdstip iets achter ten opzichte van andere jaren. Vooral telers in de

regio's rondom de suikerfabriek in Dinteloord rooiden later. Deze fabriek draaide dit jaar ook enkele weken langer dan de andere fabrieken. Verder ging het rooien redelijk gestaag door en waren de rooiomstandigheden over het algemeen goed. Later in het najaar liepen de tarrapercentages wat op.

Vorst

In 2007 zijn er een aantal korte vorstperiodes geweest en één iets langere. Diverse keren moesten de bietenhopen dus afgedekt worden.

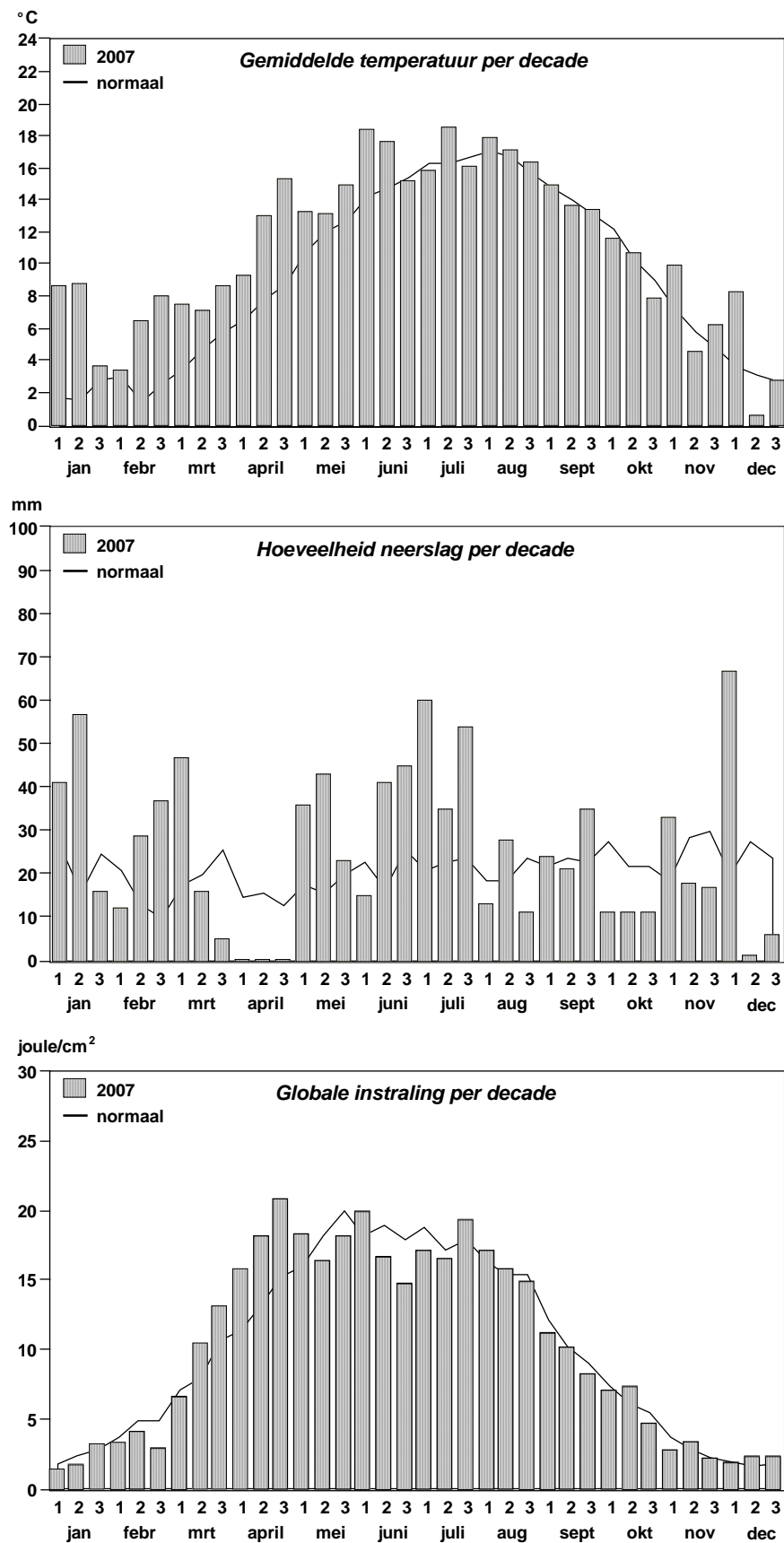
Enkele gegevens van het bietenjaar 2007:

fabrieksareaal (ha)	82.190
berekende gemiddelde zaaidatum	5 april
zaaiafstand in de rij*	19,0
aandeel speciaal pillenzaad (%)	70,6
aantal planten per hectare*	80.102
wortelopbrengst (t/ha)**	64,0
suikergehalte (%)	17,4
suikergewicht (t/ha)**	11,1
tarra (%)	15,0
winbaarheidsindex (WIN)	91,2
totaal witsuiker Nederland (kton)	886

* Gegevens afkomstig uit Unitipregistratie.

** Op basis van fabrieksareaal en geleverde bieten.

Het weer in 2007

Figuur 1. Temperatuur, neerslag en globale straling van gemiddeld Nederland per decade. Gegevens van 2007 vergeleken met de normaalwaarden (basisgegevens afkomstig van Weathernews Benelux BV).